

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 103-01/17-2/ EPA 2040-VII
Ljubljana, 17. 7. 2017

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je, na podlagi 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F) in 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15), sprejela

Mnenje

k Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o inšpekciji dela (ZID-1B) – skrajšani postopek

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 78. seji 13. 7. 2017 obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o inšpekciji dela (ZID-1B), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru po skrajšanem postopku predložila Vlada Republike Slovenije.

Komisija predlog zakona **podpira**.

Komisija ugotavlja, da se želi s predlogom zakona zagotoviti učinkovitejši nadzor nad prekarnimi zaposlitvami in kršitvami plačil za delo, na podlagi dodatnih pooblastil Inšpektoratu RS za delo. Slednja zajemajo možnost izdaje fakultativne prepovedne odločbe tudi v primerih, ko zavezanec v obdobju 12 mesecev dvakrat ali večkrat pravnomočno ugotovljeno ne izplača plače v skladu z določbami o plačilnem dnevu kot jih določa zakon, ki ureja delovna razmerja (do sedaj možen zgolj izrek sankcije zaradi prekrška), ter uvedbo dodatnega ukrepa inšpektorja, v primeru, ko se delo ne opravlja na podlagi pogodbe o zaposlitvi, pa bi se moralo. V takšnih primerih bi po novem inšpektor imel možnost poleg prepovedne odločbe delodajalcu izdati tudi odredbo, v skladu s katero bi moral slednji delavcu v roku treh delovnih dni po ugotovitvi nepravilnosti izročiti ustrezno pisno pogodbo o zaposlitvi. V nasprotnem primeru je možen izrek denarne kazni.

Komisija ugotavlja, da predlog zakona predstavlja del paketa zakonodaje (vključno z novelo Zakona o urejanju trga dela (ZUTD-D)), ki naj bi ponudil odgovore na aktualne izzive trga dela, med drugim tudi v zvezi s prekarnimi oblikami dela. Pripravljen je bil na podlagi sodelovanja z Inšpektoratom RS za delo in socialnimi partnerji, ki predlogu zakona izrekajo podporo.

Komisija dodatno ugotavlja, da se s predlogom zakona uresničuje zaveza Vlade Republike Slovenije iz preteklega leta o vložitvi lastne novele zakona v zvezi z večkrat izpostavljenima ključnima kritičnima področjema – neplačevanjem obveznosti iz naslova zaposlovanja s strani delodajalcev ter šibko zaščito delavcev v atipičnih oblikah dela (t. i. lažni samozaposleni). Zaveza je bila dana ob obravnavi novele Zakona o inšpekciji dela, ki jo je v zakonodajno proceduro vložila poslanska skupina Združena levica v lanskem letu, nato pa še enkrat v letošnjem (v proceduro je bila vložena v aprilu 2017 in na 41. seji Odbora za

delo, družino, socialne zadeve in invalide 8. 6. 2017 je bil sprejet sklep, da je predlog zakona neprimeren za nadaljnjo obravnavo).

Komisija je bila seznanjena tudi s podporo Mladinskega sveta Slovenije (MSS), ki že nekaj časa opozarja, da bi se morali delodajalci zavedati, da so delavci njihov največji kapital. MSS meni, da bodo morebiti demografski trendi (pomanjkanje delovne sile) samodejno prinesli določene spremembe na trgu dela, do tedaj pa bo treba z zakonodajo kot je aktualni predlog zakona urejati zaznane anomalije. MSS se zaveda velikega tehnološkega napredka in njegovega vpliva na drugačne potrebe trga dela, pa tudi drugačnih pričakovanj delovne sile (več želje po bolj fleksibilnih oblikah dela kot v preteklosti), a hkrati poudarja pravico vsakega zaposlenega, da prejme plačilo za svoje delo in da se zanj plača vse prispevke za socialno varnost.

Komisija opozarja, da je v razpravah o delu Inšpektorata RS za delo bilo že večkrat izpostavljeno, da zgolj zakonske spremembe brez ustreznih kadrovskega krepitev inšpektorata na bodo dovolj. Pri tem je dobila pojasnilo pristojnega ministrstva, da se predvideva povečanje števila zaposlenih na inšpektoratu za 20 oseb, kar naj bi zadoščalo tudi za učinkovito izvajanje novo pridobljenih nalog inšpektorata, ki jih prinaša aktualna novela zakona. Glede vprašanja o deležu primerov, ki kljub uspešno opravljenemu delu IRSD ne dobijo epiloga na sodišču, pa je bilo dogovorjeno, da bo pristojno ministrstvo komisiji želeni podatek posredovalo naknadno.

Komisija je v povezavi z veljavnim zakonom opozorila tudi na dejstvo, da se kršitve delovno-pravne zakonodaje ne pojavljajo le v zasebnem sektorju, ampak tudi v javnem, zato bi bilo treba tudi na tem področju okrepiti inšpekcijsko delo. Pri tem so bila kot primer eklatantnega neupoštevanja osnovnih pogojev za pravično plačilo za delo izpostavljena javna naročila državnih organov, v okviru katerih kot osnovni element odločanja prevladuje cena, kar vodi v primere dumpinških ponudb in nelojalne konkurence, hkrati pa tudi v ogrožanje zaposlenih na takšnih podlagah (npr. nerealno postavljen predvideni strošek dela ponudnika blaga ali storitev v višini zgolj 6 evrov/uro, s čimer naj bi se pokrilo tako plače zaposlenih kot vse obvezne prispevke iz tega naslova, kar je glede na obstoječo strukturo cene dela neutemeljeno pričakovati).

Komisijo so zanimale tudi posledice v primeru, da bi delavec kljub zakonskim določbam predvidenih novih odstavkov 19. člena veljavnega zakona (2. člen predloga zakona) odklonil opravljanje dela na podlagi pogodbe o zaposlitvi, ker bi želel ohraniti bolj fleksibilno obliko zaposlitve. V preteklosti je bilo namreč v zvezi s prekarnimi zaposlitvami že večkrat opozorjeno tudi na to, da si določen delež (zlasti mlajše) populacije ne želi redne zaposlitve in da prisila v tem primeru ne bi bila smiselna. Pojasnjeno je bilo, da v primeru ugotovljene kršitve inšpektor v vsakem primeru prepove nadaljevanje opravljanja dela na podlagi obstoječe pogodbe civilnega prava oziroma v obliki, ki ne ustreza ugotovljenemu dejanskemu stanju. Posledično oseba, ki ne želi sprejeti ponujene pogodbe o zaposlitvi, ne more več opravljati dela v dotodanjem obsegu in s takšnimi značilnostmi, ki pomenijo kršitev zakonskih določb in potrebo po sklenitvi rednega delovnega razmerja. Obstaja pa možnost naknadnega, od prejšnje oblike zaposlitve neodvisnega dogovora delojemalca z delodajalcem o sklenitvi popolnoma nove pogodbe civilnega prava, kar pa mora temeljiti na takšnih dejanskih elementih opravljanja dela, ki bodo skladni s pogoji za sklenitev bolj fleksibilnih oblik opravljanja dela in v praksi ne bodo predstavljali kršitev zakonodaje.

Komisija k posameznim določbam predloga zakona ni imela konkretnih pripomb in ga je soglasno podprla.

* * *

Za poročevalko je bila določena članica komisije mag. Darija Kuzmanič Korva.

Mag. Nuša Zupanec, l.r.
sekretarka komisije

Mag. Peter Požun, l.r.
predsednik komisije